

NÚMERO 7 - ABRIL 1998

A VISTES DES POBLE

REVISTA INDEPENDENT D'ESTELLENCES

A VISTES DES POBLE

REVISTA INDEPENDENT D'ESTELLENCES

Edita: A VISTES DES POBLE

Llista de Correus 07192 ESTELLENCES (Mallorca)

Consell de Redacció:

Carlos Díaz, Cati Jover, Jordi Magrinyà,
Lluïsa Nicosia, Mariona Ràfols i Pino Sturniolo.

Assessorament: Francesc Palmer

Administració: Bernat Balaguer

Col.laboradors:

Andreu Bonet, Bartomeu Riera, Carme Dueñas,
Juan Carrero, Joan Jover, Juan Fco. Palmer,
Mariano Truyols, Mateo Vallori,
Joana Maria Vidal, Joan Vidal,
Associació Cultural i Associació de Veïns

Publicació trimestral. Tiratge: 200 exemplars
Número 7. Abril 1998

Impressió: DE SALABERT E HIJOS, S.A.
Dipòsit Legal: PM-807-1996

A VISTES DES POBLE

no es responsabilitza de l'opinió dels seus col.laboradors
ni s'hi identifica necessàriament. L'opinió de la revista
s'expressa únicament mitjançant l'editorial.

Participació ciutadana

En aquest poble hi ha una opinió generalitzada que diu que "de sempre" els estellenquins han estat molt individualistes i poc donats a fer empreses en comú. Es diu que "de sempre" ens ha costat posar-mos d'acord, que tothom mira cap a "ca seva" i vol fer prevaler els seus interessos particulars damunt dels generals.

Facem un petit repàs analitzant algunes situacions socials que es donen a Estellencs i veiem quines són les respostes dels ciutadans d'aquest

municipi quan es tracta de participació.

Ja que som a la revista des poble revisem l'apartat on, en principi, la gent en pot donar la seva opinió damunt la mateixa o bé damunt qualsevol altre cosa que el preocupi, li agradi o li desagradi. Un espai per opinar i debatre que es diu "El Correu del Lector", en quasi dos anys d'existència només ha rebut dues cartes. Així, es clar, és bastant difícil iniciar i mantenir qualsevol tipus de debat!

Un altre; en quin punt es troba la iniciativa "Voluntaris de Protecció Civil" ? Aquesta agrupació té un interès especial ja no tan sols en relació al seu objectiu principal de seguretat (incendis, accidents en llocs de difícil accés, etc...) sinó com a agrupació de joves que es comprometen en un objectiu solidari. No s'ha vist cap tipus de continuïtat en una activitat que era tant prometedora.

Del mateix estil ha estat "flor d'un dia" la creació de la Comunitat de Regants. Després de dues reunions, mal estructurades i poc clarificadores, el tema ha quedat en no res. No hem estat capaços de pensar més enllà de "ses nostres hores" i de nou s'ha deixat perdre una bona oportunitat de fer poble.

I què dir-ne de l'Associació de Veïns que es va esmoreint cap a la seva desaparició?. Perquè no som capaços d'utilitzar les eines eficaces que ens permet l'associacionisme i, en canvi podem perdre temps i energies despoticant de tot i donant "solucions" per tot allà on les coses no és possible solucionar? (es a dir en mig del carrer i en es bar).

L'Associació Cultural, al manco, ha aconseguit aglutinar un bon nombre de persones i és, gràcies al voluntarisme i la dedicació d'un reduït nombre dels seus membres, el més semblant a una associació. Ara bé, les dificultats per les que passa qualsevol intent de treballar en conjunt també les vàrem veure reflectides en la seva darrera assemblea.

I per acabar aquesta descripció un tant pessimista però feta amb la bona intenció d'estimular a la reflexió, només ens queda xerrar de la participació dels ciutadans d'Estellencs a l'activitat municipal. La bústia que l'ajuntament va posar per tal de recollir les possibles suggerències dels veïns ha rebut en quasi tres anys...una suggerència. En els plenaris que és fan cada primer divendres de mes no hi compareix mai ningú (llevat del redactor de la nostra revista).

Com a comunitat hem de ser conscients que la participació dels ciutadans en els temes d'interès públic és fonamental per a la cohesió social i hem d'arribar a reconèixer que el veritable desenvolupament socio-econòmic s'aconsegueix sempre a partir d'aquesta cohesió, a partir d'aquesta feina en comú. □

Transferències o simple traspàs?

Després de llargues negociacions i un ball de xifres milionàries, es varen transferir finalment a primers d'any les competències d'educació al Govern Balear. Fins aquest moment érem l'única Comunitat de l'Estat amb llengua pròpia sense aquesta competència. Per aquesta raó Balears s'enfronta al traspàs més important rebut fins al moment i no sols pel muntant econòmic sinó per la intrínseca qualitat que representa "l'educació" de la nostra població.

Ara bé, les primeres mesures preses des de la Conselleria i les declaracions del propi Conseller han provocat una certa confusió i confrontació inicial, que no han ajudat gens a crear el millor clima de treball. Recordem: el nomenament d'un polèmic Cubero com a Director del personal docent, la designació de l'ex-Director Provincial Romero per un càrrec de confiança que no figura en plantilla, una incòmoda i inadequada enquesta remesa a pares i professors i per acabar, un demagògic avís de cara a la galeria anunciant la intenció d'anul·lar la setmana blanca. Les respostes dels diferents estaments afectats- professors, pares alumnes i sindicats- no s'han fet esperar.

Davant d'aquestes decisions inicials les preguntes són obligades. Com s'havia preparat des del Govern Balear una transferència d'aquesta importància? S'havia avaluat prèviament l'estat real i les necessitats del món educatiu Balear? S'havien consultat els estaments implicats? Quin és realment el model educatiu que es pensa aplicar a la nostra Comunitat?

Aquí de moment ens queden molt llunyanes les propostes de les noves tecnologies que s'anuncien per l'educació balear. L'estat general de conservació i degradació que pateix l'escola pública d'Estellencs hauria d'avergonyar qualsevol representant de la Conselleria. O bé també els podríem convidar a compartir el flagel·lant viatge que han de suportar diàriament els nins i nines d'Estellencs per anar i tornar de l'escola d'Esporles. l'escola rural és una eina bàsica dins l'engranatge educatiu i és obligada la seva existència. No es pot dearrelar els nins tant fàcilment a una curta edat i del seu

Mesa Sectorial d'Ensenyament

entorn familiar i natural. En definitiva és el moment de recordar que també existeix aquí una problemàtica "educativa" pròpia i particular als petits pobles que no es pot obviar davall simples criteris de rendibilitat i falta de recursos.

Quin tipus d'escola s'implantarà? Com serà, jeràrquica, participativa, restrictiva? És suficient la dotació econòmica rebuda? Serà lliure l'elecció dels centres d'ensenyament? S'equipararan els sous dels professors amb els de les altres Comunitats? Com es plantejarà l'ensenyament del català a les escoles?

Hauria estat millor que tots els afectats coneguessin en temps i formes adequades quines eren les intencions de la Conselleria. S'hauria pogut iniciar ja fa temps l'obligat debat sobre el projecte educatiu balear i no ara, tard i amb presses. Un debat que servis tant per rectificar aquelles conductes que condueixen al temut fracàs escolar com per reconèixer la tasca dels professionals de l'ensenyament. Un debat que promogué la feina conjunta de l'escola i la família als Consells Escolars, o que donàs suport a la nostra realitat cultural, o bé que fos receptiu cap al nostre amenaçat medi natural. Un debat que fugís de la demagògia política i realment treballàs "educadament".

De moment quedam a l'espera de respostes definitives a tantes preguntes i un tant decebuts per la improvisació que s'ha demostrat a l'hora de preparar i negociar una transferència d'aquesta envergadura. O és que tan sols ens han venut un simple traspàs administratiu?. □

NOTÍCIES D'AQUÍ

OCTUBRE

3

Avui han fet el sopar de ses dones altra vegada, i això que ja estam al mes d'octubre. Després de sopar han baixat a "sa gabi" a fer una copa i quatre rialles, que mai estan de més.

13

Avui s'ha vist fum per primera vegada a una xemeia i m'han dit que fins que torni l'estiu ja no s'apagarà.

16

El programa "Ajudem els que cuiden", organitzat pels serveis socials de la Mancomunitat de Tramuntana, està dirigit als familiars que tenen al seu càrrec persones majors per tal de donar-ll informació, formació i suport sobre les seves necessitats en l'atenció als

malalts o incapacitats majors. Dins d'aquestes activitats s'han organitzat un seguit de xerrades a diferents pobles de la Mancomunitat i avui d'horabaixa han fet la que corresponia a Estellencs.

La infermera del Centre de Salut d'Esporles ha fet una brillant exposició damunt les malalties més freqüents a l'ancianitat. Després s'ha obert un torn de preguntes i la vintena de persones que eren pre-

sents han discutit sobretot damunt el tema d'alimentació adequada per a les persones majors. Els assistents han sortit ben satisfets d'aquesta activitat formativa. L'enhorabona doncs, en els serveis socials per aquesta iniciativa.

18

Avui horabaixa hi ha hagut unes noces a Estellencs però eren ses segones, es a dir, celebraven els 25

anys de casats en Manolo Oliva i na Pilar Sanchez.

Els que s'han casat per primera vegada han estat en Joan de Fonollar i na Isabel Romero. Han fet la cerimònia a Palma i sa festa per sopar en Es Grau.

L'enhorabona i per molts d'anys a totes dues parelles.

20

Aquesta nit hem vist un trio de cantaires que rondaven la finestra d'una al·lota... "Clavelitos, clavelitos de mi corazóoon...". Es la nit de ses verges. Ens han dit que a Ciutat, des de fa uns anys, els al·lots han pres el costum de regalar un clavell a ses seves enamorades en aquesta data.

21

Amb els "colegas" d'Esporles la tercera edat ha partit d'excursió. Han visitat el Palau d'Ayamans a Lloseta (que els ha deixat bocabodats de lo preciós que és) i després fins a Alcudia i Pollença i tornada per la carretera de la Serra. Han tornat cansadíssims però d'allò més contents i satisfets.

Xerrada informativa del serveis socials de la Mancomunitat de Tramuntana

Entrega de diplomes als Donants de Sang

DIETARI DE FETS I FESTES

La xocolatada camí del Saló d'actes

23

Finalment avui ha arribat el Molt Honorable President Sr. Matas a visitar es nostre poble. Ha vingut un caramull de gent entre Consellers, ajudants, els de protocol, els fotògrafs, etc .... Els regidors, tots molt encorbatats ells i elegants elles, encapçalats pel nostre batlle, els han rebut a peu d'ajuntament i han partit tots plegats per anar a dinar.

El menú servit al Montimar ha estat una ensalada de primer, un entrecot a la planxa de segon i fruita i gelats de postres. Durant el dinar en Matas ha aprofitat l'absència dels fotògrafs per treure's l'americana i sorprendre tothom amb els seus elàstics. Amb la panxa plena han partit per anar a fer una reunió amb els regidors a l'ajuntament (o han aprofitat per fer una becadeta?). Per seguir el programa s'ha passat a l'entrega de diplomes en els donants de sang d'aquest poble, que han estat molt aplaudits, i després, per acabar, en Matas ha rebut a en Joan Carrero com a President de la Fundació S'Olivar d'Estellencs. Més tard, i a un ritme frenè-

tic, el protocol els envia fins a les escoles, pels carrers del poble, botigues i comerços. En Matas no ha aturat de donar besos a ses senyores i encaixades de mans als senyors. Però en arribar a la Cafeteria i saludar als clients un d'ells l'ha saludat efusivament tot dient-li que ja es coneixien d'un altre lloc. En Matas, innocentment, li ha demanat d'on?. La resposta ha estat antològica.. "de sa presó". En Matas per uns segons no ha reaccionat, fins que el client bromista l'ha convidat a una cervesa. Tot aclari!

La xocolatada, preparada per sa Cafeteria, ha estat servida a la sala d'actes. Tothom anava molt arreglat i mentre sucaven la coca i ensaïmada han escoltat el discurs final - que ha provocat "diferencia de opiniones" - i els hi ha recordat a molts, els mitings de les campanyes electorals.

24

A Sóller s'ha inaugurat una exposició de fotografies titulada "Processos Antics". L'autor n'és en Joan Palmer, president del

col·lectiu fotogràfic F/22.

Avui vespre els homes s'han trobat a sopar a sa cafeteria. El costum va prenent força!

25

D'horabaixa han fet una missa en memòria d'en Frithelm de Can Encina que va morir aquests agost darrer a Alemanya. Descansi en pau.

L'associació Cultural organitza una reunió oberta a tothom per presentar una proposta: la realització d'un Betlem de fang comunitari, per instal·lar a l'església. Hi ha hagut una gran participació i moltes ganes de fer feina. Tothom espera amb desig la setmana que bé per poder començar. AA.CC.

Un any més l'associació cultural ha organitzat la Bunyolada per celebrar la festa de Les Verges. Ses madones es tornaren a lluir, mostrant les seves habilitats culinàries. En un principi no donaven abasto. Després es va tranquil·litzar i tothom pogué menjar bunyols i beure vi dolç. Ben prestat la gent va partir perquè...què va faltar?...la música! (això s'ha d'arreglar) AA.CC.

31

Després de l'exposició individual d'en Joan Palmer s'inaugura, de nou a Sóller, la col·lectiva del F/22. Hi participen, a més d'en Joan Palmer, en Tomeu Sastre i na Sefa, en Jordi Magrinyà, na Reme i en Tomeu Pericàs i en Pino...Al·lots a mem si aviat veiem les vostres fotos per aquí!...Penseu que Sóller mos queda un poc enfora per anar-hi.

Es fa el darrer sopar de dones de sa temporada i aquest pic han decidit anar un poc més enfora i desplaçar-se fins a ca's Cosí, a Banyalbufar.

NOVEMBRE

1

El Cementiri ha quedat molt guapo. Tot ben net i arreglat, amb el nou asfalt de l'accés i tot ple de flors com estava per commemorar el dia dels Difunts.

3

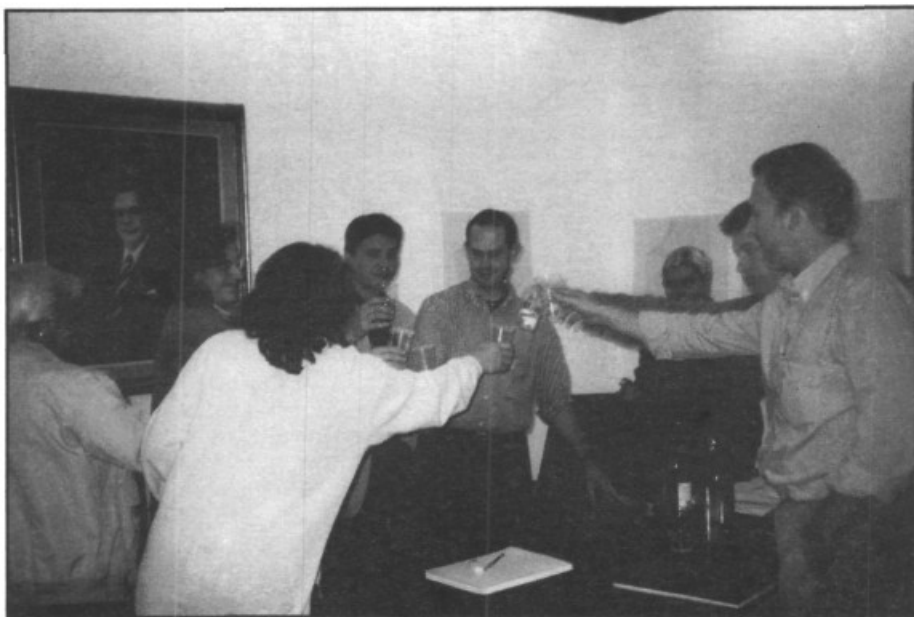
Un edicte de batlia informa de que en Gaspar Bestard ha deixat de treballar a l'ajuntament.

7

Hem vist a n'Andreu Bonín, el nostre policia municipal, finalment motoritzat i amb un somriure d'orella a orella. Ara sí que podrà desplaçar-se sense perdre un minut d'aquí cap allà, ja que per una feina com la seva és ben necessària la facilitat i la rapidesa en els desplaçaments.

Els contenidors dels fems sembla que tinguin ales...sempre n'apareix algun a les marjades de baix es pont.

DIETARI DE FETS I FESTES

El Consistori donant la benvinguda al nou regidor Tomeu Moragues

8

S'han casat na Mari i en Joan d'es Torrent d'en Cuc. Després de la cerimònia a l'Ajuntament han partit cap a Banyalbufar a fer el sopar. Enhorabona i molts d'anys.

26

Ja fa mesos que es varen iniciar els treballs preliminars de la redacció de les Normes Subsidiàries del Municipi d'Estellencs. Sembla que encara hi ha feina per estona però ens diuen que tant l'equip redactor (els arquitectes Luis Antonio Corral i Juan Antonio Llobera) com els membres del consistori han posta "la directa" i estan avançant molt.

29

Mos diuen que ja han sortit del forn les primeres figures de fang del Betlem, i que han quedat precioses. Algunes s'han romput un poc i sembla que el bou és el que més ha rebut, però com ara comencen els treballs de pintura i vestimenta segur que es corregiran els petits defectes.

N'Agustí és l'encarregat de la construcció dels petits accessoris: canyes de

pescar, escaletes, pous, filats, etc...

Els bons resultats comencen a estar a la vista i tot-hom ja té ansia del muntatge final.

DESEMBRE

4

Avui ha passat la Guardia Civil amb la megafonia per

avisar que hi ha hagut una lliscada de terra que ha deixat impracticable el pas per la carretera d'Andratx. No és estrany, ja que aquesta tardor està plovent moltíssim.

6

Avui ha mort en Jaume S'Aranyó. S'horabaixa han fet ses exèquies i es funeral a Andratx.

Descansi en pau.

7

En el setmanari "Brisas" del diari "Ultima Hora" la regidora del nostre ajuntament Mariona Ràfols entrevista al seu company, també regidor del grup "Idees", Jordi Magrinyà.

Es tracta d'una secció de l'esmentat setmanari que va encadenant entrevistes a diferents personatges de distints àmbits. En aquesta entrevista es xerra, és clar, d'Estellencs, de la seva actualitat, el seu encís i els seus problemes i també del seu possible futur. Ens ha semblat prou interessant.

9

Avui hi havia molt de trui a l'ajuntament, doncs es feien les proves pràctiques i la baremació de mèrits dels onze aspirants a la plaça d'auxiliar de secretaria que ha quedat vacant, de forma interina, des de que va marxar en Gaspar "Monjo".

10

Na Francisca Frontera ha estat la guanyadora del concurs-oposició que es va

Vista general del Betlem instalat a l'Esglesia

DIETARI DE FETS I FESTES

Obres d'ampliació del pont

fer ahir a l'ajuntament i serà la nova auxiliar de secretaria. Diuen que és una al-lota molt preparada i que té força experiència ja que

ha treballat en altres ajuntaments de la Serra. Li donem la benvinguda en es nostre poble.

Maria Palmer Villasol guanyadora de la panera de Nadal

14

Han començat els preparatius finals del muntatge del Betlem!!!.

En Biel Joan fa de "enginyer d'aigües" i ha dissenyat el recorregut d'un espectacular torrent que travessarà el Betlem de cap a cap. De moment s'han detectat algunes fuites, però aquestes han estat ràpidament solventades amb l'ajuda de la brigada d'obres de l'ajuntament. Na Bel d'en Tolo ha aportat el punt "estilístic" necessari per armonitzar el conjunt. A destacar la col·laboració de Don Rafel Montojo, tot el temps donant voltes per allà, i a la fi no fent res.

18

La treballadora social, na Catalina, ens informa de la Xocolatada Nadalena a Esporles, organitzada per la Mancomunitat de Tramuntana i amb presència i participació de sa nostra gent major.

21

Després de molts equinoccis, nirvis,... i altres herbes, l'aigua va baixar riallera pel

torrent del nostre Betlem. Els pastorets no ho podien creure: tot funcionava! AA.CC.

22

Els visitants del Betlem d'Estellencs es queden tots admirats en contemplar-lo. Les peces del Betlem representen quasi bé totes ses feines tradicionals d'un temps que ara ja se van perdent, com rentar en es torrent, seure a cosir a sa fresca, caçar amb filats, cuinar a sa foganya, etc. S'ha de reconèixer que han fet una molt bona feina tots plegats, cadascú amb lo seu.

24

Avui vespre a sa missa del Gall hi havia molta gent. La preparació prèvia des Betlem i l'anunci de la presència dels nins cantant nades ha estimulat a molts a participar en les "matines". A més, l'any passat la Nit de Nadal va ser un poc freda (i no només climatològicament) ienguany, per pujar la temperatura, també s'ha preparat un concert de nades a l'església interpretat per un cor, de lo més variat, dirigit per en Tomeu "Suau". Els assaigs ja foren de lo més divertit, i el resultat... què heu trobat?, es notaven els galls?

Hem gaudit també del meravellós "cant de la Sibil·la" interpretada molt i molt bé per en Carles, el fill de na Sefa i en Tomeu.

I després de matines, i devora el foc, xocolata amb ensaimades i vi dolç.

Ha estat una vetllada de Nadal preciosa (AA.CC./ Redacció).

31

Es darrer vespre de l'any tothom ho vol passar "bomba". Sa gent s'engalana, prepara un bon "soparillo" i llavors tothom a plaça davant es campanar per fer amb els raïms i les

DIETARI DE FETS I FESTES

Carrossa marinera

darreres campanades amb una botella de cava a la mà. Després de besades, felicitacions i bons desitjos, tots parteixen a ballar (o a mirar) al Saló Social o a "sa Gabi" fins ben entrat el dia 1er. (AA.CC./ Redacció)

I FELIÇ 1998 A TOTES I TOTS !!!

GENER

1

Aquest primer matí de l'any no es veu una ànima ni se sent un renou.... Molts ja no fan el dinar del cap d'Any, i si el fan es cap a les tres o les quatre d'hora-baixa, perquè lo primordial es descansar de sa feina del vespre anterior i dormir es grapat de guisquis i gin tònics que portàvem al damunt.

carregats de regals pels petits i també pels grans, que cada vegada són més bons al-lots.

Ens hem atrevit a muntar el cadafal a plaça i tanta sort que no ha fet mal temps! Hi ha hagut "beguda" per encaletir la panxa i foc per encaletir les mans. (AA.CC.).

18

Com cada any, un any més, enguany també... arriben "Ses Beneides".

Sant Antoni va arribar
Fent *trucs* damunt sa camilla
Cans i mules va trobar
I també vi de *Jumilla*

Per no perdre el costum, les carrosses arribaren a plaça passades les dotze del migdia. Després de l'acostumada desfilada i Beneïda, la gent (que per cert, enguany no n'hi havia tanta com l'any passat) esperava amb impaciència que el calli fos a punt. Alguns però, es dirigiren directament al fogueró que aquest any havia quedat expressament. La llangonissa va ésser boníssima i el vi...també (ejem,ejem). (AA.CC.)

Enguany les carrosses han

estat molt polides. Una preciosa barca ha desfilat amb mariners i peixeteres que anàven regalant "sardineta fresca" als espectadors.

Mentretant dues pageses intentaven dur pel bon camí una mula renegada i ses madones s'hi miraven molt per deixar la bugada ben neta.

La sorpresa d'avui ha estat el "debut" inesperat del grup musical "Los Naturales". En el Saló d'Actes, i davant la insistència dels seus nombrosos "fans" han començat la seva carrera musical. Han arrancat en força amb una cançó dels Credence, que ha sonat prou bé. Però després i al passar a la versió del "Sorbito de Champán" els nirvis del debutant els han traït. No vos desanimeu, us esperem per Festes!

22

Avui es un dia trist per Estellençs. S'Estanc ha tancat ses portes. Aquest local centenari, que ha vist passar moltes generacions d'estellenquins, ha estat sempre un important punt de referència de la vida social i comercial del nostre poble. Tots l'enyorarem!

Les pageses a "Ses Beneides"

26

És dilluns de mati... són devers les 9. El forn avui no obre, els restaurants estan tancats, la cafeteria i la farmàcia encara no han obert, s'Estanc va tancar fa un parell de dies...Avui i en aquesta hora (que tampoc és una hora de matinada) Estellencs sembla un poble fantasma. Haurem de posar una màquina de cafè a l'entrada de l'Ajuntament?

29

Sembla que mos hagin escoltat ja que avui mos enterem que comencen les obres de reforma de l'antic Estanc. En Mateu de Sa Vinya i sa seva al-lota, na Reme, es faran càrrec del renovat local al que segurament hauran de batejar amb un altre nom, ja que na Maribel té projectes de mantenir el que pròpiament és la venda de segells i tabac.

Segueix el merder de les obres a la carretera. A part de l'enorme retard que aquestes obres porten, ara han aparegut en mig del marge unes lloses grogenques que li donen un extrany aspecte... sembla mentida que no n'aprenquin!! □

NOTICIARI D'ESTELLENCS

(SECGLES XIII-XVI)

Ramon Rosselló Vaquer

1344, 23 octubre.- El governador s'adreça a Jaume Valentí i als batles d'Andratx i la Palomera sobre el fet que aquest Valentí ha fet anar aquí els homes de la vall d'Estellencs. "*E con la dita vayl Destelenchs sia riba mar e aquelles poques gens que'y són sien aquí mateix necessàries*", per això se n'aniran a la seva vall per defensar-la.

1407, 24 novembre.- El governador comunica al batle d'Estellencs el cas de la dona Joaneta Serralta que diu que Jaume de Mora li fa cada any cert delme per les seves olives i a la vegada aquesta també fa a aquell cert delme d'olives, però com que a vegades unes són millors que les altres han acostumat que dit senyor cedeix el seu dret a dita dona, però ara no ho vol fer ni l'escrivà en vol fer acte.

1513, 5 novembre.- Verbal altercació entre els homes d'Estellencs i els senyors i posseïdors de les alqueries del terme de Puigpunyent, entre els quals s'anomena Arnau Burguet i Mateu Net. Macià Joan Fortuny en nom dels habitants d'Estellencs diu que dit senyor Net ha de ser obligat a pagar la taxa del salari de talaies i escoltes fetes a Estellencs, de la mateixa manera que aquests habitants d'Estellencs acostumen a participar en les despeses que es fan a Puigpunyent ço és, adobs d'església, camins, guàrdies en temps de pesta i altres necessitats.

1524, 13 desembre.- Inventari dels béns i heretat de Berenguer Serralta. Tenia la possessió anomenada Benigemí situada en la vall d'Estellencs i unes cases a Ciutat.

1533, 26 gener.- La vila de Puigpunyent presenta una súplica al lloctinent general exposant que per pagar a la ciutat d'Alcúdia els encarregaments fets a creditors "*per causa de els monicions y despeses fetes en temps de les populars cedicions*" els habitants de Puigpunyent i Estellencs són taxats en pagar a Alcúdia 300 lliures i són estades penyorades moltes persones. Per això es habitants del lloc d'Estellencs, congregats de la manera acostumada, han determinat fer un encarregament i per tant Bartomeu Palmer batle i síndic de dit lloc d'Estellencs suplica poder encarregar 8 lliures censals. Altres persones d'aquest lloc que s'anomenen són: Ferrer Palmer, Jaume Taverner, Guillem Coll, Joan Coll, Joanot Taverner, Jaume Jofre, Frances Perpinyà, Bartomeu Palmer, Arnau Palmer, Pere Palmer, Guillem Palmer i Bartomeu Palmer fill de Gabriel.

Dietari

de fets i festes

Coordina:

Cati Jover

Col·laboren:

Associació Cultural
Associació de Veïns
Equip de Redacció de
"A Vistes des Poble"

Bona part dels 16.000 quilòmetres de marges existents a Mallorca, es troben en progressiu estat de degradació, envaïts pel bosc, caiguts o a punt de caure

“Com escalons cap el cel”

Segons dades d'un estudi fet per la conselleria de Foment i Ocupació del Consell Insular de Mallorca (CIM), la reconstrucció de tot aquest patrimoni costaria actualment l'esfereïdora suma de 128.000 milions de pessetes

A VISTES DES POBLE.-

Una de les senyes d'identitat més característiques del nostre poble —i de la resta dels pobles de la Serra de Tramuntana— són els marges. Tantes vegades fotografiats, tantes vegades reconeguts a primer cop d'ull quan fullejem qualsevol reportatge de revista o guia de viatges de la nostra illa que vé a parar a les nostres mans. Basta veure la fotografia d'una d'aquestes escales gegantines que pugen fins les parts més altes de la muntanya o baixen fins arribar ben just damunt la mar, per reconèixer-nos immediatament en aquest paisatge condemnat a l'abandó i a l'oblit, invadit pel pinar i el càrritx i en procés de degradació imparable.

Fa vertigen imaginar les hores de treball invertides des dels àrabs fins els nostres dies en la construcció i conservació d'aquest patrimoni col·lectiu de tots els mallorquins. Els marges i les marjades són elements omnipresents al nostre paisatge, utilitzades amb l'ob-

jectiu de retenir i sostenir la terra per a cultiu en els costers de fort pendent i així adaptar el terreny muntanyós per a la seva utilització agrícola i evitar l'erosió del sòl.

Segons dades corresponents a un recent estudi fet per la conselleria

de Foment i Ocupació del Consell Insular de Mallorca (CIM), si s'alineassin en una filera totes les parets de marge existents a Mallorca, aquesta tendria, aproximadament, una llargària de 16.000 quilòmetres (!) (una distància aproximadament semblant a la dis-

tància que ens separa —en direcció est— de Sydney (Austràlia), o com recórrer dues vegades el continent africà de nord a sud, d'Alger a Ciutat del Cap).

En termes econòmics, la reconstrucció de tot aquest patrimoni costaria avui l'esfereïdora xifra de

Els marges són elements omnipresents al nostre paisatge, utilitzats amb l'objectiu de retenir la terra per a cultiu i evitar l'erosió del sòl

RESTAURANTE BAR

SERVICIO PERMANENTE
DE 9 A 20 HORAS

COCINA INTERNACIONAL
ESPECIALIDAD EN BODAS
COMUNIONES Y BANQUETES

ABIERTO TODO EL AÑO

Mirador Ricardo Roca

CARRETERA ANDRAITX - ESTELLENCHS
MALLORCA

PARA RESERVA DE MESA
TEL. 618527 - ESTELLENCHS

Tel: 618550 - 618529
Fax: 618511

HABITACIONES CON VISTA AL MAR
BAÑO - TERRAZA
AGUA CALIENTE Y FRIA
CALEFACCION CENTRAL
SERVICIO ESMERADO
COCINA SELECTA

ESTELLENCS
(Mallorca)

Els marges pateixen la degradació per l'abandó del seu ús agrícola i de la impossibilitat de restauració per part dels propietaris de les finques

128.000 milions de pessetes tenint en compte que cada metre quadrat de marge pot costar entre set mil (si el marge és de poca alçada) i catorze mil pessetes en el cas dels més alts i per tant amb majors dificultats.

Les dades del CIM corresponen a un recent estudi fet amb la col·laboració de la UIB, que du a terme un exhaustiu treball d'investigació per catalogar el volum, l'estat de conservació i la relació amb l'entorn dels marges a cada un dels municipis que conformen la Serra de Tramuntana.

L'estudi que va començar fa ara dos anys ja ha analitzat, encara que parcialment, els municipis d'Es-

corca, Selva, Mancor de la Vall, Deià, Banyalbufar i Estellencs. Alguns dels resultats són prou significatius. Per exemple, el 31% del territori de Banyalbufar (el municipi més vegades fotografiat a causa de les seves magnífiques marjades) està marjat; un 68% són marges d'horta (dels quals un 60% estan en bon estat) i un 32% de secà (només un 28% ben conservats). Segons fonts de l'àrea de Foment i Ocupació del CIM, es calcula que encara es tardaran devers vuit anys a acabar aquest ambiciós projecte.

El resultat dels estudis tècnics realitzats fins ara diuen que els marges

de muntanya, els més elevats respecte al nivell de la mar, són els més deteriorats a causa de la nombrosa vegetació que els envaeix, i que com més abrupta i plujosa és la zona on es troben, els seus marges presenten una arquitectura molt més complexa que s'esdevé de la funció hidrològica que també tenen, bé per aprofitar l'aigua bé per evitar-ne la seva força erosiva. Aquests marges són els que més pateixen la degradació a causa de l'abandó del seu ús agrícola i de la impossibilitat de restauració per part dels propietaris de les finques malgrat les subvencions que es donen. ■

PUNT I SEGUIT

Difícil solució

A Mallorca, els marges es fan amb la tècnica de construcció tradicional de pedra en sec, basada en la utilització de la pedra com a únic material, sense ciment ni argamassa.

Un patrimoni tan antic com aquest, amb un valor paisagístic i cultural tan gran, necessita d'especialistes i d'una política general d'ajudes per a la seva conservació i recuperació.

La primera de les condicions la tenim, encara que encara poc i mal utilitzada; la segona dista encara molt d'esser suficient i efectiva.

La Comissió de Foment i Ocupació porta a terme, des de 1987, un centre de formació de margers amb la col·laboració de l'INEM per participar en projectes concrets de creació i restauració de marges. Però, qualsevol restauració ha de partir de la iniciativa privada —dels propietaris de les finques—, i en això l'Administració sols hi pot intervenir mitjançant l'aportació d'ajudes i subvencions que en cap cas arriben a més del 50% del cost per cada metre quadrat. Això vol dir que el problema té difícil solució tota vegada que són pocs els propietaris amb prou capacitat econòmica per fer-se càrrec del 50% restant.

BAR - RESTAURANT
MONTIMAR
CUINA MALLORQUINA
ESTELLENCES - Mallorca
Tel.: 618576

Restaurant SON LLARG
Plaça Constitució, nº 6
Telèfon 61 85 64
07192 Estellencs - Mallorca

Tomeu Moragues pren possessió com nou regidor

Visita oficial del President Matas al Consistori d'Estellencs

En Gaspar Bestard Pérez deixa de treballar a l'Ajuntament

A VISTES DEL POBLE.-

La tardor es presentava moguda a l'Ajuntament d'Estellencs. Les dimissions de Magdalena Palmer Sánchez anunciades en el plenari de Setembre, seria el primer dels assumptes importants que cauria en aquest trimestre (octubre - desembre 1997).

En la sessió ordinària de dia 3 d'octubre sols estaven presents el Batle i Paquita Bauzà del PP i Jordi Marginyà del grup IDEES.

Un plenari de pur tràmit si no fos per l'acceptació de la dimissió de Magdalena Palmer que s'aprovà amb els dos vots del PP i l'abstenció d'IDEES.

Cal destacar tant sols que l'oposició va tornar a manifestar el seu malestar per la falta de gestions per part de l'Ajuntament, en el tema del transport públic.

El dia 23 d'octubre en ocasió de la visita del President de la Comunitat Autònoma Jaume Matas, es va convocar una sessió extraordinària pública. Malgrat això el plenari s'ha tingut a portes tancades (aquesta informació doncs es basa només en la lectura de l'acta).

A la sessió estaven presents a més del President Jaume Matas, el Conseller de Medi Ambient Miquel Ramis, el Conseller de Sanitat Francesc Fiol i el Conseller de Cultura Manuel Ferrer.

El Batle, després d'obrir la sessió i donar la benvinguda a la comitiva del President, va fer una introducció explicant la situació del municipi dient que Estellencs és un poble amb una població actualment en recessió i que els pressuposts de la corporació són gairebé irrisoris per atendre les despeses.

Va afegir que volia que el Govern Balear conegués aquesta realitat i li va agrair la subvenció anual de 12 milions demanant que es mantingués i

augmentés ja que sense aquesta l'Ajuntament no podria atendre totes les despeses.

Després de demanar també al Govern un estudi econòmic per trobar una sortida per tirar endavant el poble, va exposar els temes prioritaris a tractar:

Arribada del President al Consistori

- La falta d'espai per aparcar és un problema greu que sofreixen els residents i els comerços del poble.

- L'absència de Normes Subsidiàries fa que hi hagi suspensió d'atorgament de llicències urbanístiques per a construcció de nova planta, influint això en el procés recessiu que el poble sofreix.

- Per la dificultat en posar al dia la comptabilitat municipal, es demana l'ajuda del Govern.

- Per mantenir de cara al futur les Serenates Guitarrístiques d'Estiu es demana el recolzament de la Conselleria de Cultura.

- De l'extracció d'arena; va dir que tant el Consistori com tot el poble estan en contra pel que suposa d'impacte medi - ambiental negatiu.

- La concessió administrativa que tenia l'Ajuntament sobre el varador de la cala, acabà en 1996 i encara no es té resposta a la nova demanda de concessió. També va afegir que l'ajuntament no té mitjans per reparar les alcoves públiques que amenacen ruïna.

Després el Batle va cedir la paraula a l'oposició la qual va manifestar, en primer lloc, plena coincidència amb els temes prioritaris exposats pel Batle i també van demanar a quin punt estava l'estudi de viabilitat econòmica que ja s'havia demanat amb l'anterior President Soler. Després va manifestar també el malestar que provoca la descoordinació existent entre les Administracions Públiques, posant l'exemple del Consorci per a la Dinamització del Medi Rural, objectiu 5B. Va afegir que s'han d'estudiar els problemes de la Serra de Tramuntana acotant el territori i tenint en compte les seves particularitats i que el grup IDEES aposta de cara al futur, per la creació del Parc Natural de la Serra de Tramuntana i que encara que sigui un tema complicat, caldria establir les mesures necessàries que ho possibilitin.

A continuació va intervenir el conseller de Medi Ambient Miquel Ramis que en primer lloc va manifestar els seus dubtes sobre la figura del Parc Natural, dient que el Govern està fent feina sobre altres figures, el nom de les quals queda per determinar. Referint-se després, en el tema del varador va dir que quan s'extingeixin les concessions és a Demarcació de Costes a qui correspon fer-se càrrec del seu manteniment. També es va referir a la Cala d'Estellencs dient que el problema dels temporals és de difícil solució ja que es tracta d'una cala oberta i difícilment es pot evitar que la mar s'endugui les pedres petites deixant les grosses.

Va acabar referint-se a les NNSS animant la corporació a tirar-les endavant fent-ne per fi la redacció i sol·licitant al Govern Balear les ajudes que estan previstes per aquesta finalitat.

A continuació va intervenir el President Matas que va començar dient que l'objectiu de la visita no era altre que conèixer les necessitats de la gent de primera mà. Després va dir que Estel·lencs, com la resta de municipis de la Serra de Tramuntana, pateixen una situació distinta de la resta de pobles de l'Illa, va dir que és necessari compensar les situacions específiques d'aquests municipis i que per això es va dictar en els seu moment el decret que permet concedir les ajudes anuals i que la intenció del Govern és de mantenir i augmentar aquestes ajudes. Va afegir també que s'ha fet un pla d'ajudes en temes de competències municipals que es el Pla Mirall que subvenciona les obres en un 65%, i va animar la corporació a dur endavant projectes més ambiciosos com ara el del famós aparcament.

Va contestar després breument als altres temes que se li havien plantejats: Referint-se a l'Estudi de viabilitat econòmica, digué que era un tema a tractar amb la Conselleria d'Economia i Hisenda, però que en qualsevol cas no creia que l'estudi aportés cap solució miraculosa.

Referint-se al tema de la comptabilitat municipal va dir que pareixia que anava ben encaminat.

Referint-se a les activitats culturals va animar la corporació a continuar-les i que encara que les competències són del Consell Insular el Govern ajudaria en el que pogués.

Després va xerrar del Pla Territorial Parcial i va afirmar que les directrius d'ordenació territorial són actualment fonamentals per prendre decisions sobre l'ordenació del territori i en elles ha de participar tothom.

També es va referir al tema del projecte d'extracció d'arena i va dir que el Govern es va oposar tant tècnica-ment com políticament i va manifestar la voluntat d'aturar el projecte d'extracció.

La sessió va durar menys d'una hora.

La sessió ordinària de dia 7 de novembre va començar amb la presa de possessió d'en Tomeu Moragues com a nou regidor de l'Ajuntament, en substitució de Magdalena Palmer en les files del PP.

Després el Batle va llegir el decret de batlia del dia 3 de novembre pel qual s'iniciava expedient disciplinari a l'auxiliar administratiu de l'Ajuntament Gaspar Bestard Pérez que va ser suspès de les seves funcions.

A seguir la corporació va elegir el Jutge de Pau i el seu substitut, que van ser en Mateu Balaguer (Rin) i Agustí Estarelles. També va nomenar la secretària de l'Ajuntament com a secretària del mateix jutjat, en substitució del cessat Gaspar Bestard.

Poques coses més queden a destacar d'aquest plenari, i van ser bàsicament l'aprovació per unanimitat de les Ordenances Fiscals per la taxa de Recollida de Fems i per la taxa del Cementiri. La oposició va demanar que respecte en aquestes taxes es tingueren presents les exempcions segons el criteri del salari mínim.

La sessió plenària va acabar amb un brindis amb cava, ofert per Tomeu Moragues, on se li va donar la benvinguda.

En la sessió ordinària de dia 5 de desembre no es va prendre cap acord important. Va ser un plenari del tot intrascendent i bàsicament es va xerrar de les deficiències de l'escola i es va proposar prendre un acord en el pròxim plenari demanant al Govern Balear l'adecentament de l'escola. Després el grup IDEES va reclamar un informe sobre les carències de la depuradora i també va instar a l'Ajuntament a demanar un compromís per escrit del manteniment del servei de transport públic, per part de l'empresa concessionària, ja que el Batle va informar que s'havien tornat a efectuar dos serveis diaris. □

OPINIÓ

La visita del president Matas m'ha deixat una sensació de no res, de pèrdua de temps, la sensació d'haver assistit a una visita que havia de ser institucional i que s'ha quedat en una sèrie d'actes més bé populistes, on el President semblava més preocupat de fer-se la foto amb tothom que de qualsevol altra cosa.

Ell i la seva comitiva van arribar a les 13,30 i es quedaren fins a les 18,30. D'aquestes cinc hores sols varen dedicar uns cinquanta minuts a la reunió plenària amb el consistori.

He llegit una i un altra vegada l'acta d'aquest cinquanta minuts i l'únic compromís que va agafar el President és que mantindrà i està disposat a augmentar l'ajuda que el Govern Balear atorga al nostre Ajuntament. Després res pus, només que obvietats i paraules buides de continguts.

Em resulta difícil no fer comparacions amb la visita de l'anterior President Cristòfol Soler que va venir acompanyat d'un secretari i sense tanta parafernàlia, sense tan renou, es va reunir amb el consistori a la sala de l'Ajuntament, a fer feina, a discutir, a proposar i a buscar solucions.

Potser que aquesta sensació sigui justament determinada per culpa d'aquesta inevitable comparació: d'un costat un President pendent de trobar solucions als nostres problemes i d'un altre costat un president que s'aprofita de la seva condició per fer-se campanya amb els doblers de l'erari públic.

La prova d'aquesta afirmació la podeu trobar a ca vostra: tothom que hi era té una foto amb en Matas, i ningú té una foto amb el Soler. Us puc assegurar que les fotos d'en Soler estan millor cotitzades.

□ "Pino" Sturniolo.

A VISTES DES POBLE

LLISTA DE CORREUS
07192 ESTELLENCES

Recomanam als lectors desitjosos de fer una aportació a aquesta secció que s'esforcin a reduir l'extensió de les seves cartes: com més breus, com més condensades, més probable serà que puguem publicar-les. D'altra banda hauran d'anar degudament signades per autors plenament identificats (nom i llinatges, DNI, adreça i número de telèfon). No es publicaran cartes anònimes ni pseudònimes. Tampoc es publicaran aquelles cartes que pel seu to puguin ésser considerades insultants, com així mateix aquelles que pel seu contingut atentin contra el sistema de llibertats públiques i privades que defensa la Constitució i la Declaració Universal de Drets Humans.

A VISTES DES POBLE

respectarà la llibertat d'expressió i la voluntat dels qui vulguin expressar-se en castellà. En qualsevol cas, les incorreccions ortogràfiques o sintàctiques seran responsabilitat de l'autor.

El Consell de Redacció d'aquesta revista no es compromet a mantenir correspondència —ni particular ni pública— sobre les comunicacions adreçades a aquesta secció, no es fa responsable dels temes tractats, ni té perquè identificar-se necessàriament amb les opinions exposades. Demanam que a ser possible les cartes adreçades al "Correu dels Lectors" estiguin escrites a màquina o ordinador per facilitar la seva lectura, interpretació i transcripció tipogràfica. Si no pot ésser, bastarà que la lletra sigui ben clara.

IN MEMORIAM

XAVIER BESTARD i PALMER

La mort és implacable... i capritxosa. Apareix el dia menys pensat, quan menys t'ho esperes i et fèr amb el seu silenci de gel.

Arriba un dia per endur-se'n algú amb qui només feia poques hores havies compartit una tassa de cafè, amb qui havies parlat per telèfon feia escassos dies, amb qui tenies pendent un sopar, amb qui havies compartit anys de la teva vida i creies haver-ne de compartir encara molts més i... puf!, de cop, un horabaixa d'hivern, a punt d'anunciar-se la primavera, sona el telèfon i algú a l'altra costat et diu: "Hola, crid per donar-te una mala notícia... etcètera, etcètera, etcètera".

I ja està... *C'est fini...* Com si d'un joc de prestidigitadors es tractés: ara hi som, ara ja no hi és! Per això tenc dit en algú altre lloc que convé anar-se despedint a cada moment no sigui que la cosa ens agafi sense donar-nos temps.

És cert que a mesura que ens feim grans ens acostumem a la mort; de tal manera que la nostra biografia es va fent amb la llarga llista de tots aquells que hem anat acompanyant als cementeris... I així ens feim vells. La vida és un anar rebent gent i deixant gent pel camí.

A tots ens agradaria que la mort fos sempre aquest fet natural, irremediable, aquesta "lleï de vida" que ens deixa conformats quan ens hem d'enfrontar amb la despedida i el condol per un veïnat, un amic o un parent ja ancià... Però, malauradament, no sempre és així. De vegades aquesta dama, la darrera dama que ens mira, arriba massa prest, de forma brutal, cruel, injusta, i ens deixa descol·locats, impotents, atordits, incapaços de trobar una sola explicació al per què de semblant absurd. De vegades succeeix

que una mare ha d'enterrar el seu fill... i això, no té cap lògica. Ni consol.

Xavier Bestard i Palmer, metge, cap de servei de nefrologia de l'Hospital de Son Dureta; músic, estellenquí, home d'esquerres, cosí, padri jove, amic i excel·lent persona, va morir el passat dia 5 de març quan només tenia 51 anys, d'un atac de cor. Escric aquesta necrològica en memòria d'en Javier de Can Rave (perquè jo sempre li vaig dir "Javier"), amb la tinta dels sentiments, per deixar constància que era un estellenquí que estimava el seu poble i que ho havia demostrat sobradament en els darrers anys fent coincidir les seves dues grans passions —a més, naturalment, de la seva família i de la seva professió: la música i Estellencs.

Escric per rendir-li públic agraïment per la seva col·laboració i la seva defensa d'aquesta revista quan vàrem començar.

Escric, per tal de mantenir-lo per sempre viu en la memòria d'aquest poble, en la memòria de tots aquells que tenguérem la sort de poder compartir el seu caràcter alegre, el seu somriure fàcil i una mica polissó.

Crec fermament que la pàtria no és altra cosa que aquest territori sentimental on un ha viscut els dies feliços de la infància, els carrers que ens han vist créixer, els forats dels marges on ell hi amagava els primers paquets de tabac camí de ca els seus padrins de Sa Tanca (segons em va contar en una ocasió)... allà on hem estimat i hem estat estimats... on un vol envellir lentament esperant que arribi el darrer dia, la darrera posta de sol.

No en vàrem parlar mai d'aquestes coses, però estic segur que en Javier imaginava rebre la Parca assegut en un balanci sota l'ombra dolça del parral de Can Rave, fumant aquest darrer cigarret sense filtre d'amagat de la seva dona i dels seus fills, d'algun nét, escoltant la música del remor de l'aigua que passa per la siqui camí dels tarongers o de les pebreres, fent repàs dels molts anys viscuts i de tots els seus difunts deixats pel camí.

I un mal dia de març, massa prest... Descansa en pau, Javier. ■

Francesc Palmer i Moragues

Amb el foc, extremeu les precaucions...

Tres de cada quatre vegades la causa d'un incendi forestal és una actuació humana negligent.

Durant el període de més calor, de maig a octubre, cal extremar les precaucions i seguir una sèrie de normes i de recomanacions per aconseguir que el bosc no es cremi: no encendre cap mena de foc ni cremar rostoll; no llençar mai cigarretes sense apagar per la finestreta del cotxe, no circular amb vehicles pel bosc i, si es va a menjar al bosc o d'acampada, l'àpat ha de ser a base d'entrepans o de plats freds.

Prevenir és senzill, curar no

Oficines municipals

Carrer de Sa Siquia, 4 - 1er.
TEL. 618521
FAX. 618670

HORARI D'ATENCIÓ AL PÚBLIC

De dilluns a divendres
de 9.00 a 14.00 h.
Dissabtes
de 11.00 a 12.00 h.

HORARI DEL BATLE

Dimarts i divendres
de 11.00 a 14.00 h.
prèvia cita

HORARI DE LA SECRETÀRIA MUNICIPAL

Dilluns alterns
Dimarts i divendres
de 12.00 a 14.00 h.

HORARI DE L'ARQUITECTE MUNICIPAL

De 9.00 h. a 11.00 h.
els següents dies:
8 i 22 de maig
5 i 19 de juny
3, 17 i 31 de juliol

HORARI DE L'ASSISTENTA SOCIAL

Tots els dimecres
de 9.00 a 14 h.

HORARI DE LA BIBLIOTECA

Dimecres, divendres i dissabte
de 19.00 a 21.00 h.

HORARI DEL GIMNÀS

De dilluns a dissabte
de 10.00 a 14.00 h.
De dilluns a divendres
de 16.00 a 20.00 h.

RECOLLIDA DE FEMS

Els dilluns, dimecres i divendres
a la nit.

RECOLLIDA DE FERRALLA

El primer i tercer dijous de cada mes
que la setmana sigui completa.

*Es pot deixar des del dia abans
al costat dels contenidors de fems
del torrent.*

Com van les normes? Quan estaran llestes? Falta molt per a la seva aprovació definitiva?. Aquestes i altres preguntes semblants s'estan repetint amb certa freqüència en els darrers mesos i reflecteixen en definitiva la importància d'aquest fet administratiu. Es confirma, idò, que la gent està interessada en el procés de redacció de les Normes Subsidiàries (NN.SS.) i segon que aquesta es tal vegada l'única mesura administrativa que afecta la totalitat de la població i el seu territori municipal.

La història és simple i està al nostre favor. Estellencs és l'únic municipi de Mallorca que mai ha disposat de la més mínima norma urbanística que obliga la Llei de Sòl. Una línia, una simple línia dibuixada, delimitant i separant el sòl urbà del sòl rústic no ha existit mai. Per tant i després d'anys i més anys de suportar la inexistència legal que regulés els drets i deures urbanístics dels ciutadans, és l'hora de posar fi en aquesta al·legal i molesta situació. Per totes aquestes raons el nostre grup municipal ha treballat i defensat reiteradament la necessitat urgent que es redactin les NN.SS. des del principi de la nostra arribada al Consistori.

Les obligades fases prèvies de la redacció de les Normes foren les següents: elecció de l'equip d'arquitectes i l'adjudicació dels treballs necessaris de topografia. Però precisament aquests també han estat els motius de l'enorme retard que duim sobre el calendari preestablert. Primer, fou l'equip de govern del PP que després d'estudis i analitzar les ofertes rebudes varen retardar l'elecció de l'equip redactor durant més de cinc mesos, per causes encara desconegudes o a lo millor perquè varen coincidir amb la nostra proposta de candidats. Posteriorment i per acabar d'adobar la situació l'empresa que havia d'aixecar la topografia del municipi va presentar els seus treballs totalment fora de termini i amb greus errors que encara ara s'estan corregint.

A partir d'aquest moment es va crear una comissió de treball integrada pels arquitectes redactors i els regidors de les dues formacions polítiques. Els primers resultats es presentaren com una declaració d'intencions en forma de avanç, ara ja fa gairebé un any i que després de l'exposi-

sobre les normes subsidiàries

Patrimoni col·lectiu

Jordi Magrinyà
Grup IDEES

ció pública va rebre tant sols dues al·legacions de caràcter menor.

La comissió ha finalitzat gairebé tot l'estudi de zonificació i classificació del sòl urbà del poble. Breument podem comentar i avançar algunes de les propostes treballades:

- 1- Classificació del sòl en quatre zones diferenciades per la seva parcel·la edificatòria i tipologia constructiva.
- 2- Dotar d'accessibilitat vial al Raval.
- 3- Obertura d'un vial des de la casa de Cultura fins a les marjades d'en Confit i passant pels horts d'En Moller.
- 4- Obertura d'un carrer peatonal ar-

ran de la Síquia i per davall de Ses Vinyes.

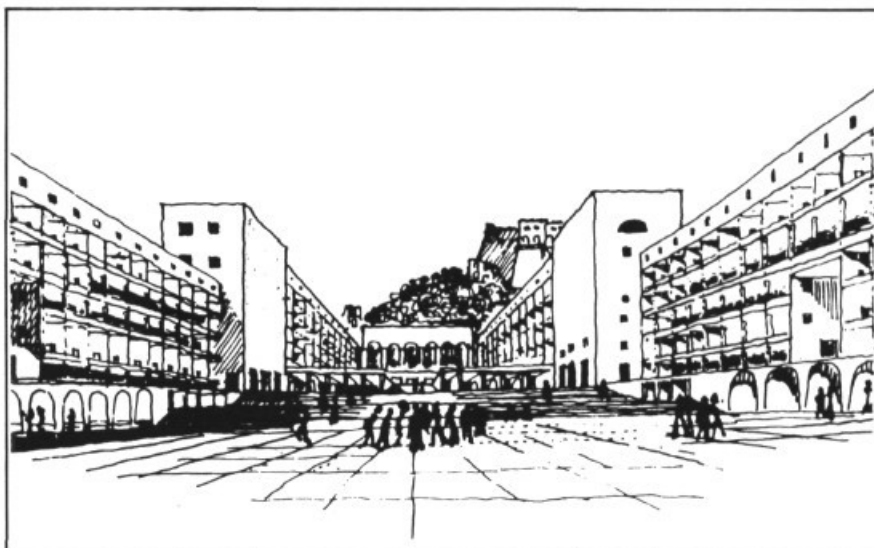
5- Creació d'un espai públic sota la Casa de Cultura.

6- Dotació de quatre zones d'aparcament públic.

Actualment estam començant a treballar el sòl rústic. La intenció és realitzar una aprovació inicial per part del Consistori en el mes de juliol per poder fer l'exposició pública durant els mesos d'estiu. Es respondrien les al·legacions durant el setembre i s'enviaria tota la documentació a la Comissió Provincial d'Urbanisme el mes d'octubre o novembre. A partir d'ara és molt important respectar aquest calendari ja que no podem oblidar que estam al principi de la fi de l'actual legislatura i que per tant un petit retard podria provocar conseqüències greus en relació a la tramitació i aprovació definitiva de les Normes.

Fins aquí hem repassat la feina realitzada per part nostra i les intencions pròximes sobre el calendari. Però per damunt de tot el que volem promoure des del nostre grup municipal és l'absoluta necessitat d'implantar tota la ciutadania en el debat i el resultat final de les NN.SS. Una participació col·lectiva que no s'ha de plantejar des de les passions i interessos particulars – que també són legítims – sinó emmarcada dins dels interessos generals i comuns. No podem obviar que l'aprovació de les Normes representen part del futur dels pròxims anys pel municipi d'Estellencs.

Aquest futur no és patrimoni del nostre ni de cap altre grup polític i per tant correspon obligadament a participar a tothom. □

No és la primera vegada que des d'aquesta pàgina es debat el tema de les Normes Subsidiàries i no és d'estranyar perquè sens dubte tenen una importància capital en el futur desenvolupament d'Estellencs. Ara, novament cobren actualitat per la seva propera aprovació inicial.

Fent una mica d'història, recordarem que ja a la campanya electoral la redacció de les normes subsidiàries era un dels temes prioritaris del programa. I perquè aquesta prioritat? Estellencs té en l'actualitat moltes mancances impossibles de resoldre sense una normativa urbanística: manca de sòl urbà per edificar vivendes de nova planta, zones d'aparcaments per vehicles, xarxa viària limitada, etc.

És precisament l'aprovació de les normes subsidiàries el que ha de donar la solució a tots aquests grans mals que fermen el creixement i benestar dels estellenquins.

I tants d'anys es necessiten per redactar-les?

Aviat farà 3 anys que assolírem el govern de l'Ajuntament i fins ara només hem aprovat l'avanç de les normes el gener de 1997. Fent repàs de com ha anat la situació, en primer lloc cal dir, que la seva redacció és un projecte car, no a l'abast de l'economia d'un Ajuntament com el nostre. Així, els primers esforços els vàrem destinar a aconseguir el finançament necessari per garantir la seva redacció i ho trobàrem mitjançant una subvenció del 85% del cost per part de la Conselleria de Medi Ambient. En segon lloc, es procedí a la publicació al

sobre les normes subsidiàries

Estellencs té la paraula

Tomeu Pericàs
Partit Popular

reix un alt grau de detall, el que ha causat el retard més important en el calendari establert ja que presentava nombroses deficiències que ens ha obligat a estar aturats durant uns mesos fins que s'han rectificades.

A partir d'aquí, l'equip redactor i els membres de l'Ajuntament han treballat intensament, amb dedicació i il·lusió, per tal de dissenyar un Estellencs amb un futur obert i esperançador, donant solucions al tema del sòl urbanitzable, dels espais públics, dels aparcaments per a vehicles i del sòl rústic, preservant en tot moment la tipologia del poble i el respecte a l'entorn.

És inherent a qualsevol aprovació de Normes Subsidiàries, que hi ha propietaris que es senten beneficiats i uns altres perjudicats segons afectin les modificacions urbanístiques a la seva propietat. El criteri dut a terme, ha estat en tot moment d'absoluta coherència en cadascuna de les situacions a resoldre, prevalent sempre l'interès general al particular.

Aviat hi haurà l'aprovació inicial de les esperades Normes Subsidiàries i la conseqüent exposició pública.

BOCAIB del 12 de setembre de 1996 la convocatòria de concurs obert per contractar l'equip redactor del qual sortiren elegits Llobera & Corral Arquitectes. En tercer lloc, es va convocar novament concurs obert per contractar l'empresa que havia de fer l'estudi topogràfic del terme municipal, eina imprescindible perquè els tècnics puguin dur a terme les feines posteriors. I és precisament l'estudi topogràfic, que reque-

Des d'aquesta pàgina no hem avançat res de com seran, però esperam haver despertat la suficient curiositat i interès per implicar a tothom. Ara, més que mai, és necessària la participació de tots per conèixer-la, presentar al·legacions, fer suggeriments. Tot plegat, farà que el resultat final sigui el millor que pot desitjar aquest poble. Estellencs té la paraula. □

Privatitzant el que és de tots

per Mariona Ràfols

LINSALUD ha realitzat la presentació pública del seu "Pla Estratègic" el passat mes de gener.

Aquest Pla pretén introduir reformes de tot tipus en el que és el nostre sistema sanitari públic. El disseny de la pròpia presentació, feta a Madrid, va ser un desplegament propagandístic bastant important amb presència del Ministre i de tots els alts i mitjans càrrecs de la institució.

Si es llegeix amb deteniment el document del "Pla Estratègic" observam que estam davant la iniciativa més important i més profunda per tal de privatitzar i desmantellar el Sistema Sanitari Públic del nostre país. Els seus continguts, profundament regressius, s'amaguen sota títols i paraules eufemístiques ("Mejorando lo que es de todos") en la línia d'actuació que els conservadors de la Sra. Thatcher van fer a Gran Bretanya, on el pla que va provocar el desmantellament del servei nacional de salut britànic es titulava "tra-

Centre de Salut de Tramuntana (Esporles)

bajando para los pacientes". Els aspectes generals més regressius d'aquest Pla Estratègic són els següents:

*Planteja la fragmentació de la xarxa sanitària pública on cada hospital o cada centre de salut serien entitats autònomes; en aquests darrer cas es pretén que els centres de salut siguin gestionats a tots els efectes per un sistema de "cooperatives de metges o al-

tres", cosa que donaria pas directament al desmantellament de la xarxa d'atenció primària i, a la vegada, permetria l'entrada en el sistema públic d'empreses sanitàries privades, donant pas a la privatització del sistema sanitari públic.

*La posada en marxa de les propostes del Pla Estratègic pressuposa un gran increment dels costos administra-

COLMADO BAR

ESTANCO

C/ del Mar, 12 - ESTELLENCES

Plaça Constitució, 4 Telf: 618576
07192 (Mallorca)

CERÀMIQUES

ESTELLENCES

CAFETERIA

ESTELLENCES

Tapas Variadas y Bocadillos

Estellencs (Mallorca)

Telf: 618516

El Pla Estratègic és la iniciativa més important per privatitzar el Sistema Sanitari Públic del nostre país.

---

tius, aquesta despesa anirà en detriment dels recursos actuals d'assistència sanitària que es veuran limitats d'una manera molt important. També suposarà (com ja suposa ara amb les darreres reformes estructurals a Atenció Primària), un augment important de la càrrega burocràtica-administrativa dels professionals sanitaris, en detriment de la seva feina d'assistència al malalt.

*Hi ha una tendència adreçada a aconseguir la disminució de les plantilles en els centres sanitaris, fomentar el treball en precari i empitjorar les condicions de feina dels professionals... tot això comportarà,

sens dubte, una disminució en la qualitat de l'assistència que es presti a l'usuari. A més es pretén que la selecció del personal es faci a nivell de cada centre, sistema aquest que facilitarà l'amiguisme i padrinatge, ja que es dificultarà el control i la transparència en les contractacions.

*Es desintegra el sistema sanitari públic en impedir la col·laboració i cooperació entre els diferents centres i nivells (hospitals, centres de salut...). En lloc d'això centres de salut i hospital competirem uns contra altres intentant sempre traspasar els riscos i augmentar els guanys (com volen les lleis de mercat). Aquesta visió purament mercantilista de l'assistència sanitària pot donar peu que es produeixin grans iniquitats (per ex. els malalts crònics, els que tenen malalties complicades o de difícil tractament -que són els que fan augmentar els costos-, poden arribar a ser rebutjats perquè no són rendibles).

*Hi ha un total abandonament dels objectius de salut, no es menciona en cap moment la prevenció i la promoció de la salut.

*El Pla no contempla mecanismes de participació de professionals i usuaris en la gestió i control dels centres sanitaris, encara que hi ha declaracions grandiloqüents al respecte.

El Pla Estratègic és una agressió frontal al sistema sanitari públic i un perillós retrocès de l'Estat del Benestar.

En resum, el Pla Estratègic d'INSALUD de cap manera contempla mesures per "Mejorar lo que es de todos" com diu la seva propaganda, ans al contrari el que pretén es "Privatitzar lo que es de todos". Es tracta d'una agressió frontal al nostre sistema sanitari públic i, per tant, hauria de ser modificat substancialment per tal que realment servis per millorar la Sanitat Pública i no per produir un perillós retrocés en un dels aspectes centrals de l'Estat del Benestar en el nostre país. □

Mariona Ràfols

Metgessa d'Atenció Primària de l'Insalud.

FORN I PASTISSERIA
CAN VIDAL
Telf: 616574
PUIGPUNYENT

Restaurante

Coll des Pi

Telf: 618503
ESTELLENCES

“L’esperit de la nostra família sempre serà a S’ESTANC d’una o d’altra forma”

Conversa amb Maribel Palmer, de S’ESTANC

Per Jordi Magrinyà i Palmer

El passat mes de Gener, S’Estanc van tancar definitivament les portes. Després de quatre generacions amb la família Palmer davant del negoci, na Maribel va creure que era el moment oportú per concloure una etapa.

S’Estanc ha estat durant anys i més anys punt de referència obligat dins la vida comercial i social del poble. El seu local ha vist passar moltes generacions d’estellenquins i altra gent arrelada en aquest poble, les seves taules han presenciat les millors partides de "marilla" que es recorden al poble i les seves cadires han suportat exaltades discussions entre clients. Mentrestant al darrera de la barra del bar i al taulell de la botiga, la família Palmer, any rera any, ens va dedicar a tots hores de treball i esforços renunciant moltes vegades a la intimitat que et nega un negoci públic.

Per na Maribel prendre aquesta decisió ha estat molt difícil. Però ara, una vegada alliberada d’aquesta responsabilitat i amb noves forces, vol retre un petit homenatge a la seva família amb el seu testimoni i molt especialment a son pare i sa mare.

—Com són els inicis i orígens de S’Estanc?

—El padri de mumpare era en Pep Palmer “Garavat” i estava casat amb na Maria Mercant de Valldemossa.

A finals del segle passat la família treballava intensament les terres d’en Cuc. Es Pedregar i sa tanca de Baix. Era temps en que els productes agrícoles es transportaven fins a Palma en

La botiga de S’ESTANC a l’any 1957

llargs i feixucs trajectes de carro. És lògic pensar que la gent d’Estellencs li encomanés també al meu repadri l’encàrrec de productes de primera necessitat durant aquests viatges. Les bones expectatives comercials els degueren decidir finalment a obrir botiga.

—A on s’instal·la aquesta primera botiga?

—L’edifici actual que tothom coneix per S’Estanc era inicialment conformat per tres vivendes diferents. La meva família habitava la d’enmig, i la seva entrada es corresponia a l’actual portal situat al carrer d’en Vaque. La botiga s’instal·la en el baixos i devia ésser molt petita. En els primers anys la botiga es coneixia comercialment amb el nom de “sa Tanca”.

—Com va anar creixent aquesta

tenda?

—Es negoci passa a mans des meu padri en Toni Palmer Mercant casat amb na Maria de Can Manuel, i vivien amb els seus fills en principi a Plaça, a ca Madò Bàrbara.

Després comprà les vivendes colindants a “Sa Tanca” i va efectuar les reformes necessàries de parets i envigades ampliant la botiga fins com ara la coneixem. També es feren obres a ca na Belindra, just enfront, i allà hi tenien la cuineta, estable, porxo i magatzem.

Finalment s’instal·la amb tota sa família, inclús sa meva tia Bel ja va néixer allà l’any 29, es mateix any que morí es besavi Pep Garavat.

“Quan es va obrí la botiga es coneixia popularment amb el nom de Sa Tanca”

LA GENT I EL POBLE

—D'on ve, idò es nom de S'Estanc?

—Es meu padrí va començar a dur de Palma purets i "corterons" per liar. Després arribaren ja els primers "xigarrillos", cigarrets fets, i més endavant ja li donaren la concessió administrativa. Una concessió que també et permetria de vendre segells i pòlisses d'estat que eren tan necessàries en aquells temps per a qualsevol tràmit administratiu. A partir d'aquella època i tal vegada en col·locar qualche rètol a l'exterior de la botiga, es degué començar a conèixer popularment per es nom de S'Estanc.

—Quan comença ton pare a treballar a S'Estanc?

—Tard, molt tard. Mumpare era nat l'any 16 i amb tan sols dotze any se n'anar a treballar a França en uns negocis de sa família d'es Grau. Dos anys després de la seva tronada ja ingressa afiles i després de la guerra va quedar reenganxat a Aviació fent de xofer a n'es quarters de Palma. A l'any 45 es va casar amb mumare, na Margalida de Ses Amitges i per tant es meu germà i jo, vàrem néixer encara a Palma.

A l'ant 51 es meu padrí va sofrir una greu estreta amb es carro a n'es cantó d'en Xaca que l'obligà a cridar mumpare perquè l'ajudés amb es negoci. Com que sa tia Joana i na Bel, germanes de mon pare, encara vivien i treballaven a S'Estanc, es padrins per una banda llogaren sa casa d'en Gaspar de sa Tanqueta i a noltros es nins mos deixaren a Ses Amitges. En arribar a Estellencs jo tenia 3 anys i es meu germà en Toni un i busques.

—Com era la jornada habitual de treball a S'Estanc?

—Per una banda mumpare es passava es dia conduint es camió per la carretera i per altra es padrins, ses meves ties i mumare es repartien la feina de la terra, sa botiga i es cafè. Eren moltes moltes hores de feina cada dia.

Cada dematí mumpare lo primer que feia era encendre la cafetera perquè s'anés encaientint. Després i amb la intenció de treure els millors

preus havia d'ésser al mercat de l'Olivar a les 6.30 lo més tard i calculant, però, el temps que havia d'aturar-se a pagar es corresponents arbitris de mercaderies a l'entrada de palma. Després de descarregar es dedicava a anar a comprar als diferents proveïdors habituals: Can Alzamora, Moyà-Saus i recollir encàrrecs i paquets a sa Posada de Sa Viuda. Molts de dies havia de fer dos viatges, inclús es dissabtes. És ben clar que a n'aquells anys cap casa comercial duia productes fins a Estellencs.

—Quants productes es venien i consumien habitualment a S'Estanc?

—De tot!! Ja ho saps que aquestes tendes de poble sempre havien d'estar proveïdes de tota casta de material: capells, fils de brodar i fer randa, cintes de matalassos, espadenyas de sola d'auto de Can Isern, claus, martells, paper, gomes de borrar, farina d'ordi, arròs, pastes, sucre, amoniac... de tot.

Record que com encara no hi havia bosses de plàstic tots els productes que es venien a la botiga s'emboïcaven en paper i jo no en sabia fer de paquets!! Per aquesta raó i quan entrava un client li demanava abans que digués res -Lleixiu o mistos? - ja que eren dels pocs productes que no necessitaven embolicar.

Un dels productes més estimat per tots era les barres de gel. L'escàs subministra elèctric del poble no permetia tenir cap tipus de nevera elèctrica i per tant el gel era un cert luxe i privilegi. Embolicades amb teles de sac arribaven miraculosament gairebé intactes aquelles grans barres de

Na Maribel devant de S'ESTANC

gel que tots els nins desitjàvem tocar. A sa cotxeria havíem fabricat una nevera d'obra que permetia la conservació de les barres. Es diumenges es solien trossejar per fer-ne uns bons gelats.

Estellencs durant els treballs de la carretera d'Andratx als anys 54-57, tenia una població de 600 habitants aproximadament i realment les tendes havíem de donar resposta a tanta demanda. A part de noltros també funcionaven a ple rendiment la botiga d'es Forn i Cas Tix.

"De petita, tenia la sensació que sempre arribaven a casa les darreres novetats tecnològiques"

—Però amb l'arribada de l'electricitat des de Palma es devien acabar les barres de gel?

—No, encara no, perquè clar, molta gent no va tenir nevera fins un parell

LA GENT I EL POBLE

d'anys després, inclús noltros a S'Estanc no instal·làrem sa nevera industrial fins l'any 62, així que les barres de gel encara foren rendibles uns quants anys.

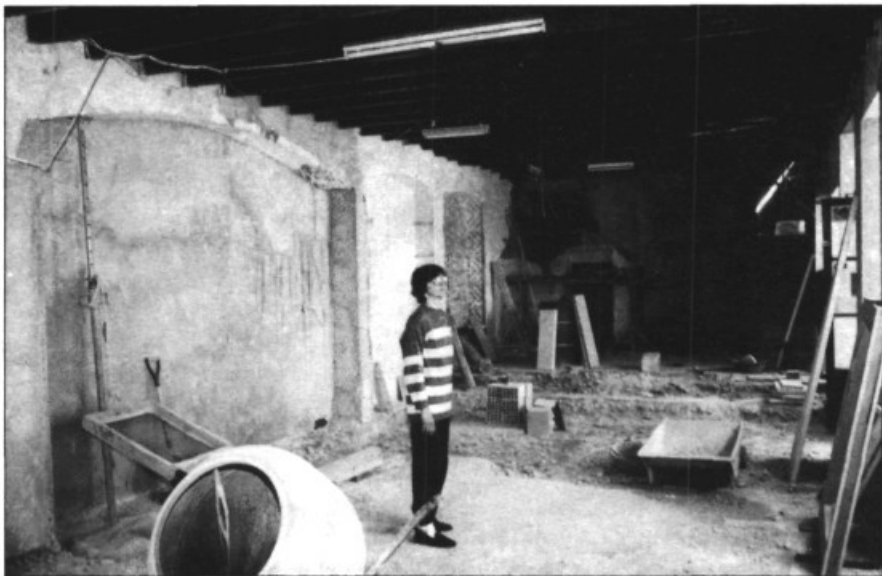
També voldria fes esment que a través de l'interès de mumpare per la mecànica i la tècnica jo tenia de petita la sensació que sempre arribaven a casa les darreres novetats tecnològiques. Jo he vist passar per S'Estanc tot tipus d'energia i combustibles. Per una banda record els primers dipòsits i instal·lació de carbur per tota la casa, la cuina econòmica, la cuina de petroli, l'ús de carbó de coc per a l'estufa i finalment l'arribada del gas butà. Davant l'èxit i la sorpresa que aixecà la cuina a butà de ca nostra, mum pare es transformà en distribuïdor oficial i inundà Estellencs de cuines i bombones.

L'altre canvi fonamental a la meva generació fou l'arribada de la televisió. Amb motiu del meu quinze aniversari mumpare me va regalar una televisió, l'any 63. La recepció era dolentíssima i les interrupcions constants però es cafè s'omplia de gent cada vespre. Tal era l'èxit que el cinc del poble es va ressentir i mumpare, sentint-se un tant culpable, m'hi enviava molt a desgrat meu. El cinc tanca definitivament poc després.

—Però tu te'n vares anar a treballar a Palma poc després...

—Sí, a l'any 74 vaig tenir una bona oferta de feina a Galerias Preciados i me'n vaig anar a viure a Palma. També va ésser una bona època personal, la feina m'agradava i tornava a Estellencs per descansar quan ho necessitava.

Per desgràcia la mort un tant precipitada de mumpare al 85 me va

Inici de les obres de reforma

obligar a prendre una nova decisió... tornar o tancar.

D'acord amb la família vàrem decidir seguir amb el negoci i vaig abandonar Palma. En aquests darrers 13 anys S'Estanc ha estat tal vegada un reflex de l'evolució social que ha patit el poble d'Estellencs. La població ha minvat considerablement i s'ha fet molt major, la poca gent jove ha anat marxant cap a Palma, poc a poc els comerços ens n'hem ressentit. En veure que Cas Tix o Es Forn, amb possibilitat de continuïtat familiar, varen tancar es seves portes vaig pensar que S'Estanc havia d'aguantar com fos.

—Quan i perquè decidires tancar S'Estanc?

—En els darrers tres anys s'han acumulat una rera l'altra difícils i contínues qüestions de salut de la meva família que realment esgotaren les meves forces i que varen precipitar la meva decisió. Qualsevol negoci re-

quereix inversió, dedicació i temps i jo no estava en condicions òptimes per afrontar-les, així que vaig decidir tancar la tenda.

—Després de prendre aquesta difícil decisió, quin és el futur de S'Estanc i quines són les teves perspectives personals?

—Ara jo ho veig tot molt més clar que fa un any. Per una banda el fet de que en Mateu de sa Vinya i sa seva al·lota na Reme agafin el negoci és garantia que l'esperit de S'Estanc i de la nostra família sempre serà allà d'una o d'altre forma. I per la meua banda estic segura que seguiré en la concessió de tabacs i obriré un nou Estanc molt més a la meua mida. □

ESTELLENCS 8 de Març 1998

No et quedis sense "la millor" revista d'Estellencs

**Subscriu-te per un període d'un any (quatre números)
i un import de 2.000 pessetes**

Al comptat o ingrés al ccc 0049-3184-63-2214007893 B.Central-Hispano

COM HA ANAT LA CAÇA ENGUANY?

per Lluïsa Nicosia

MARIA BOSCH

Els tords han anat molt bé, perquè hi ha molta oliva. Els conills molt malament perquè tenen la mixomatosi que els mata, per això n'hi ha molt pocs.

M'agrada més la caça amb filats ja que amb escopeta no n'hi ha molta. A Estellençs abans es caçava molt amb escopeta, però com que la garriga i el camp estan molt abandonats no queda menjar per aquest tipus de caça. A més les genetes, les martes i els moixos estan acabant amb la caça. També passa que el poble és petit i hi ha pocs caçadors que es preocupin de la caça. La pitjor anècdota m'ha passat amb els tudons. No pas per la velocitat o el pes que porten, sinó perquè simplement et foradaven la xarxa i... adéu tudons! ☐

JAUME DOMENGE

La caça aquest any ha anat bé, com sempre. M'agrada més la caça amb enfilats perquè mentrestant estàs assegut i no has de caminar, a més es caça més amb filats que amb escopeta. Com a anècdota puc contar que algunes vegades un tord fa un forat al filat i s'escapa... llavors m'empreny de bon de veres!. També m'empreny quan en arribar es posa a ploure i després arribes al poble tot banyat. ☐

JAUME ALEMANY

Enguany ha anat molt bé, al manco ha anat millor que l'any passat.

M'agrada més la caça amb filats, però si es caça més amb filat o amb escopeta depèn de la sort de cadaçú. Hi ha dies que amb l'escopeta caces més que amb els filats i viceversa. ☐

TONI BOSCH

Enguany ha anat malament perquè no n'hi ha molta de caça ja que hi ha salvatgina (martes, genetes, moixos, etc.). A mi m'agrada més caçar amb escopeta, perquè et pots moure més, però pens que es caça més amb filats perquè perds poques peces i, en canvi, amb l'escopeta depens de la punteria.

L'anècdota que puc contar es que un matí anava de cacera i, improvisament comença a fer llamps i trons i he hagut de marxar tot d'una perquè la canonada de l'escopeta atrau els llamps i és molt perillós. ☐

SIMM

SERVEIS INFORMÀTICS
I DE MANTENIMENT
DE MALLORCA

JUAN FCO. PALMER PICORNELL

Calle Capitán Salom, 37
07004 PALMA DE MALLORCA

Tel. 971 - 207156
Fax: 971 - 204908

EL CANT DE LA SIBIL·LA

Bartomeu Riera i Palmer

Cada any, en arribar els dies de Nadal, es preparen diverses festes religioses: matines, adoració dels pastors, cants corals de nades... etc. Però la major expectació es concentra en l'anomenada Missa del Gall o Missa de Nadal que es celebra en aquesta nit única, amb un encís especial, capaç de tot perquè traspua tendresa i en la qual els cristians commemoren el naixement del Nen Jesús i l'inici de la nostra Era.

Durant el primer mil·lenni de l'era cristiana a la missa de la nit de Nadal es representaven actes sacramentals diversos; aquestes representacions tenien com a argument la fi de la vida

i el ressorgiment d'aquesta per obra del perdó de Déu. Aquest actes sacramentals eren molt llargs i unes matines podien durar fins i tot quatre hores, un temps excessiu que va fer falta escurçar, però amb aquest escurçament quasi no quedava temps per a la representació completa de l'acte sacramental. Una de les parts que va sobreviure a la necessitat de limitar la durada de les matines va ser el cant de la Sibil·la.

És per això que la representació del cant de la Sibil·la, avui en dia integrada en la missa de Matines, es quasi amb tota seguretat un vestigi dels actes sacramentals que antigament es representaven. Al manco així ho asseguren els nombrosos estudis que s'han dut a

terme per tal d'esbrinar la procedència històrica d'un cant que encara està en plena vigència a Mallorca, on es conserva amb tota perfecció. No passa el mateix a Catalunya on la tradició s'ha perdut quasi completament a favor de les representacions de l'adoració dels pastors.

Els hàbits blancs que porta l'interpret de la Sibil·la són relativament moderns; en les representacions més antigues les vestimentes eren de diferents colors, actualment en alguns indrets es conserven aspectes d'aquest vestuari clàssic en forma de llargues cintes de colors que completen l'hàbit blanc.

El personatge de la Sibil·la apareix a escena generalment acompanyat de quatre escolans que porten cadascun un ciri per il·luminar l'esplendor de l'interpret, acompanyant-lo fins a l'altar (antigament "Sa Trona") i col·locant-se asseguts sota d'ell. Diu la tradició que es posaven així esperant que en tallar la coca de Nadal adornada de confits i caramels que estava col·locada damunt el cap de la Sibil·la, i que aquesta tallava al final fent el senyal de la creu, la coca caigués en terra i així se la podien menjar els escolans.

*"Sibil·la el pols prepareu
i talleu bé el fil de la coca
doncs baix vós els escolans
baden un pam de boca
per si vós no l'agafeu"*

La Sibil·la porta a les mans una espasa que subjecta en direcció cap a dalt i que empunyarà mentre dura el cant.

EL CANT DE LA SIBIL·LA

El jorn del judici parrà qui haurà fet servici. Jesucrist, Rei Universal, home i ver Déu eternal, del cel vindrà per a jutjar i a cada u lo just darà.

Gran foc del cel devallarà, mars, fonts i rius, tot cremarà.

Los peixos daran gran crits, perdent los seus naturals delits. Ans del Judici L'Anticrist vindrà i a tot lo món turment darà, i se farà com

Déu servir, i qui no el crega farà morir.

Oh, humil Verge!

Vós qui heu parit Jesùs infant aquesta nit, a vostron Fill vullau pregar que de lo infern vulle'ns lliurar.

Quan el grup arriba a l'altar, o "Sa Trona", la Sibil·la amb veu angelical interpreta el cant "Lo jorn del Judici parrà qui haurà fet servici". Entre estrofa

i estrofa l'orgue de l'església o algun cor, interpreta durant breus pauses i així l'interpret va desgranant els versos. Aquest versos tenen una lletra de contingut terrorífic, probablement inspirada en l'Apocalipsi de Sant Joan, i fan referència a les hores del Judici Final acabant amb una súplica a la Mare del Nin que ha de néixer per tal que intercedeixi a favor de tots.

També es diu que la lletra del cant de la Sibil·la recorda les angoixes que es varen viure prop del mil·leni quan es creia que el Judici Final era imminent. El Cant de la Sibil·la anuncia doncs el descens de Déu a la terra per tal de jutjar els vius i els morts, també recorda que un temps abans del Judici apareixerà l'Anti-Crist que es farà adorar com a Déu i que farà que el món s'enfonsi en una gran tristesa i desesperació. Diu la profecia que el sol perdrà la seva llum i es mostrarà fosc, com si els núvols el tapessin i que després, quan Déu baixi del seu Tron, hi haurà una gran resplendor i quan arribi aquest moment Déu enviarà les ànimes impures a l'infern i atorgarà el merescut premi de la Vida Eterna als justos.

La Nit de Nadal, i també durant tot el temps de Nadal, les esglésies mantenen una antiquíssima tradició d'ornamentació... són les hòsties que pengen de les parets i de les làmpades i que es coneixen com "neules". Simbolitzen per alguns la pluja d'estels que caurà damunt la terra quan vingui la fi del món i per altres simbolitzen les te-

ranyines que hi havia a l'estable o cova en què, segons la tradició, va néixer el nen Jesús.

Les composicions corals que es canten durant el Nadal, en especials les anomenades Nades, tenen unes característiques ben diferents del cant de la Sibil·la, per això sembla estrany que aquest cant hagi sobreviscut. Tanmateix en uns temps marcats pel consumisme el cant de la Sibil·la conserva encara l'empremta religiosa que altres actes nadalencs han perdut.

En el nostre poble hem pogut gaudir enguany amb la interpretació d'aquest càntic en la persona d'un dels pocs nins que ens queden i que, a pesar del poc temps que ha tingut per al seu aprenentatge, va fer una interpretació magnífica que varen agrair molt els assistents a l'acte. Hem de fer un esforç, sens dubte, per donar continuïtat a un costum tant arrelat al nostre poble des de temps immemorials.

□

S'OLIVAR

Juan Carrero

La no-violència

De la no-violència existeix habitualment una visió excessivament simplista.

La no-violència no consisteix només en el rebuig de tot tipus de violència, sinó que en ella existeixen molts d'altres factors igualment determinants.

1er.- Rebel·lió interna enfront la mentida i la injustícia: el no-violent és una persona summament sensible a aquestes realitats i al dolor que elles provoquen. Es per això que la seva posició és tant propera a tots els que es rebel·len davant d'aquestes i tan allunyada de la de l'indiferent còmodament instal·lat.

2on.- Ferma decisió de lluitar activament i amb totes les seves forces contra aquesta mentida i aquesta injustícia: es tracta d'una no-violència activa, d'una vertadera activitat revolucionària metòdicament desenvolupada. Gandhi i Martin L. King (i després d'ells molts d'altres) eren vertaders provocadors que practicaven i ensenyaven la desobediència civil i que, amb freqüència, pertorben en els benpensants pacifistes i espiritualistes de la seva època. La no-violència és quelcom més que un mètode d'acció. Però, al mateix temps, necessita de la pràctica per existir i desenvolupar-se.

3er.- Renúncia a la violència. Aquesta lluita activa i sistemàtica es feta sense el recurs a una violència que viciaria tant el procés com el mateix resultat.

4at.- Confiança absoluta en la força de la veritat i de la bondat: Gandhi definia la no-violència precisament d'aquesta manera. Sense aquesta seguretat, sense l'experiència dels petits i grans "miracles" que aquesta força és capaç de produir, abans o després es recorre a la "eficàcia" de la violència. □

FOGONS

Cati Jover i Avellà

Conill amb salseta

Ens trobem aquí una altra vegada per posar els fogons en marxa i, sobretot amb aquest hivern que ens està fent, hem de menester aguiats ben calentets, coquetes i xocolata a fi de poder aguantar aquest fred.

Avui prepararem un guisat de conill que és molt apropiat per aquest temps.. hala, idó som-hi i a fer-ho tot d'una.

Un conill d'un quilo i quart, dues cebes mitjanes, una cabeça d'alls, dues tomàtiques vermelles i fortes, 50 grams de cansalada, un fetge de pollastre, una llesca de pa eixut, una dotzena d'ametlles torrades, 200 c.c. de vi ranci, una fulla de llorer, oli, sal i pebre.

Talleu el conill en deu bocins i salpebreu-lo. Poseu les cebes, els alls i les tomàtiques al forn fins que siguin cuits. Emboliqueu-ho amb paper i reserveu-ho.

Poseu una mica d'oli en una paella i fregiu la cansalada tallada a dauets, el fetge i la llesca de pa. Retireu-ho. En la mateixa paella fregiu els talls de conill i poseu-los en una cassola. Piqueu les ametlles a la picadora. Poseu en el recipient de la picadora les cebes i els alls pelats i trossets, la polpa de la tomàtiga, el fetge tallat, la cansalada, el pa a trossets, les ametlles picades i el vi i tritureu-ho fins que quedi una pasta fina. Aboqueu aquesta pasta damunt del conill i afegiu la fulla de llorer i un cullerot d'aigua calenta. Tasteu i rectifiqueu de sal i pebre i tapeu la cassola. El conill ha de coure a foc suau fins que sigui ben cuit. □

BOTÀNIC

Carles Díaz

La ruda

Quants de pics els que gaudim tot passejant per la nostra hermosa vall, ens hem sentit envoltats, molt abans de veure-la o de reconèixer-la, per la flaire, bé en l'aire bé en les nostres mans, d'aquesta planta tant peculiar.

La ruda no va faltar mai en els jardins antics on encara es conserven els seus troncs de centenars d'anys d'antiguitat. La ruda la trobàvem com a planta defensora de l'honor prop dels convents i en mans de les padrines previngudes i, com avui en dia, en els flascons dels moderns homeòpates que l'han redescoberta. La misteriosa ruda presidia el portal de les bruixes i va acompanyar al Cavall de Troia omplint la seva panxa per tal de que els cans dels troians no descobrissin l'existència dels soldats invasors.

Planta herbàcia, d'una altura entre catorze i quaranta centímetres, habituada a terres seques de guixencs. Té propietats antisèptiques en el seu ús intern i extern; preparada en infusions al tres per mil s'utilitza com a loció contra la tinya i els paràsits externs i en infusions de l'u per mil, un pic en es dia, tres dies a la setmana, es molt eficaç contra els cucs.

"Sor Esperança va trobar a sa nina asseguda, pàl·lida i immòbil... la nina té un atac de cucs!, corre Joana, ves cap al pont que hi ha ruda i porta-la tot d'una. Li varen fer olorar i va parèixer que sa nina millorava. Cada vespre la ruda acompanyava a sa nina dessota el seu coixí." Aquests era l'antic remei contra els cucs.

En el seu ús intern la ruda es considerava emenogoga, és a dir, s'emprava en les menstruacions difícils i estava prohibida pels metges a les dones embarassades ja que, en temps antics, era utilitzada per les curanderes com a remei abortiu en els embarassos. □

TIRA A TIRA

Andreu Bonet

Reflexions sobre l'evolució de l'home

Alguna vegada ens hem aturat a pensar quina ha estat la nostra pròpia i personal evolució fins a hores d'ara?

Alguna vegada ens hem aturat a pensar que el sentit comú ens hauria tret més d'una vegada de tots els problemes en què ens trobam sovint?

Alguna vegada ens hem aturat a pensar que abans de fer qualsevol comentari sobre un altre ésser i ens miràssim a nosaltres mateixos, tal vegada no el fariem?

Alguna vegada ens hem aturat a pensar que si fóssim només una mica més solidaris l'evolució de l'*homo sapiens* ens enriquiria i ens faria fer un alè reconfortable?

Alguna vegada ens hem aturat a pensar amb l'evolució de l'*homo sapiens* a Argèlia, el País Basc, Burundi, Rwanda, Sud-amèrica, Xina, Palestina...?

Alguna vegada ens hem aturat a pensar què punyetes fan per l'evolució de l'*homo sapiens* els Estats Units, Japó, Alemanya, la Gran Bretanya i França?

Alguna vegada ens hem aturat a pensar amb allò que tots tenim al cap i que ens faria ser una mica més feliços?

Alguna vegada hem decidit d'una punyetera vegada intervenir?

Alguna vegada hem decidit mirar qui tenim devora i reaccionar?

Alguna vegada hem decidit dir que si encara que desitgem dir que no?

Alguna vegada hem decidit fer les coses bé no només quan ens interessi sinó quan calgui, és a dir, sempre?

Alguna vegada hem decidit tornar enrere, encara que ens costi?

Alguna vegada hem decidit arribar, veure i vèncer?

Alguna vegada hem decidit senzillament ser més feliços, capaços, animats..., és a dir, ser persones?

VADEMÈCUM:

PERSONA.— Ésser que dona i rep; qui no està tot sol.

Des d'aquesta columna vull també donar la benvinguda a en Mariano de Cas Ferrer, nou columnista animat. □

EN JOC

Mariano de Cas Ferrer

Un poc de vici

Com va amics? En aquesta columna us parlaré dels diferents esdeveniments que es produeixen durant una partida de pinacle.

El pinacle és un joc de cartes entretingut que et permet mantenir una conversació, no sempre agradable, tant amb els teus adversaris com amb la teva parella. Es diu que el va inventar un mut, la qual cosa jo no m'ho crec ja que és impossible no fer cap comentari a qualsevol jugada, sobretot si és per riure-te'n de l'adversari o fotre un escàndol a la teva parella perquè, segons el teu parer, s'hagi pogut equivocar. Normalment qualsevol observació que és faci en cap jugada sol acabar en una "conversació" entre els quatre jugadors que, per art de màgia, acaba amb una amollada de coets en forma de discussió; això sí, quasi mai la sang no arriba al riu.

El pinacle també té la facultat d'inspirar els jugadors, sobretot a n'Ortiz, per a la creació d'un nou vocabulari cada vegada més universal; una mostra d'aquest amb les seves definicions és la següent:

Liborio. Carta miraculosa, desig de qualsevol jugador, quasi tan important com un "verinait".

Naidenai. No dur cap "liborio" o dur mal joc.

Fluixet. Jugador inexpert, despistat, descomptat, "enverinait", portador de pocs "liborios"...

Professional. Jugador amb molts d'anys d'experiència o jugador molt "llepat".

Llepat. Jugador carregat de "liborios"; jugador "fluixet" que li ha tocat jugar amb un "professional".

Verinait. Beguda espiritual inspiradora d'escales; normalment JBcola, Gordons-cola, Bombai-llimona, "Gerbs", Aigua-gas.

Gerbs. Beguda aromàtica que sol acompanyar un cafè abans de cada partida.

A la pròxima revista parlarem dels diferents tipus de jugadors i continuarem amb el diccionari, per la qual cosa deman la col·laboració de tots els jugadors de pinacle d'Estellencs perquè aportin el vocabulari que puguin conèixer. □

L'ELIPSI

Carme Dueñas i Tur

Sclaff!

Ben segur que és un home pacient. En la seva vida ha après a mantenir-se ferm en qualsevol situació, i les ha passades de tot color, no tant en el seu petit món particular, tan estret i minso, com en la seva tasca professional.

El seu pare que el precedí a la casa li va trasmetre tots els valors de la tradició i l'honorabilitat, de saber estar sempre al seu lloc, fidel als seus amos. Segurament per això, ell no s'ha fet milionari com aquella mainadera que va servir fa un parell d'anys la senyora i es va saber guanyar la seva confiança, per després escriure aquell llibre vergonyós, on sortien tots els draps bruts de la seva intimitat, inclús aquell obscur afer amb l'ambaixador d'un Emirat Àrab.

En cap moment ha volgut treure profit del seu lloc de confiança, agafar res que no hagués guanyat amb la seva feina. Per això es va sentir tan orgullós quan el senyor li va demanar que l'acompanyàs a aquella fira internacional de l'automòbil per triar el nou vehicle. Varen dinar plegats i parlaren de cotxes, gairebé com dos col·legues. Mai li havia donat una prova d'afecte o agraïment; li pagava el seu sou puntualment cada mes, això sí. Però aquell dia ell va saber que aquell home l'apreciava; fins i tot li va comprar un uniforme nou amb una preciosa gorra de plat.

Justament el que s'ha posat avui al matí prest, com li varen demanar que fes ahir amb un cert misteri, i ell va comprendre que es tractava d'un assumpte important. I ara, ve aquesta maleïda tractant-lo com un qualsevol i cercant-li les pessigolles. La grollera ha gosat posar-li les seves potes brutes al damunt, sense cap respecte. Ell, ha duptat, fent ús una vegada més de la seva infinita paciència (bé sap ell que és en aquests moments quan un home ha de demostrar tota la seva sang freda); després l'ha vista repenjar-se sinuosa a la soca d'un arbre. Sense moure un sol múscul del rostre s'ha dirigit lentament cap el cotxe, ha ficat primera i sense pestanyejar l'ha deixada esclafada al tronc. □

Quin país més divertit, aquest!

GARAVAT

Convé tenir-ho ben present cada matí abans de treure els peus del llit: vivim en un país barroc amb una sola línia recta permesa: la de l'horitzó de la mar... I no sempre!

Si bé aquest és un país que per mor de la seva escassa decència ha ocupat durant anys les portades de tots els diaris nacionals i estrangers, també és cert que és reconegut arreu del món com el lloc on un es pot deixar envellir amb més gràcia, sense perdre l'humor. Espanya és un país alegre i generós amb els sentits; resplendent de buguenvil·lies i cossiols amb geranis, de bon vi, cuixot i tapes de calamars; alguns forners encara fan un pa pagès boníssim, les taronges són dolces i els llegums verds i frescs; queden, miraculosament, alguns paisatges sense urbanitzar i no hi ha espectacle més tendre i edificant que veure els nostres ancians prendre el tebi sol de l'hivern a les places i als jardins públics mentre contemplen els seus néts créixer.

Queda clar que virtuts no li falten, però per arribar al grau de perfecció desitjat, aquest territori es deixa perdre més pels seus excessos —alguns d'ells insuportables— que no pas pels seus defectes. Pel meu gust, hi sobren mosques, moscards i altres insectes verinosos, merdes de ca als carrers, moixos morts a la carretera, motocicletes eixordadores, saltejadors punxavenes, inquisidors radiofònics, periodistes obsessius i indecents (professionalment i sexualment), capellans infames amb audiències televisives tan grans com la seva desvergonya, bisbes amb *txapela* molt covards que no volen distingir els dolents dels bons, policies massa *xulos*, rates a les quals no es pot exterminar sense ha-

ver-les llegit abans els seus drets, jutges i fiscals sectaris que s'ho tenen massa cregut, banquers amb els queixals d'acer i la cresta engominada, i un bon esbart de polítics estúpids, mentiders i cíncics que ens prenen a tots per beneïts... Això és el que em molesta més de tot (i que es confongui els que netegen la porqueria amb els que xapotegen i engreixen dins l'infecte llim dels seus propis vòmits).

Facem inventari i de seguida arribarem a la conclusió que aquest no és un país seriós, però sí molt divertit. Això el salva. Ens hem queixat durant anys que en aquest jardí nacional tan fèrtil per a les corrupcions no dimitia ningú ni s'assumien responsabilitats; doncs, és cert, però per sort, i a diferència dels francesos, noruecs, suecs o danesos, tampoc està ben vist entre nosaltres suïcidar-se per aquestes ba-

janades. Despús-ahir mateix, un senador socialista aragonès es penjava per esser un bagasser, quan per delictes molt més greus que "*anar de putes*" Juan Guerra, Roldán, Perote, Amedo, Damborenea, Ruíz-Mateos, De la Rosa, Pascual Estevill, Navarro, Sala, Salanueva, Ormaechea, Urralburu, Berga, Bordoy, Deyà, Mario Conde o Mariano Rubio no s'han estret el nus de la corbata més del compte. A hores d'ara, ja no em sorpren gens que el suborn jutjat i provat d'un dels nostres ex-presidents autonòmics hagi prescrit com si es tractés de la caducitat d'un iogurt (i ell i els que el pentinen com si no-res) i, per contra, un jove ex-delinqüent condemnat a quatre anys de presó per robar 3.500 pessetes fa onze anys, hi ingressi ara quan ja ha refet la seva vida, treballa, és casat i un bon pare de família.

"*Spain is diferent*" deia un famós eslògan turístic de quan la dictadura. Tant, que a cap altre lloc es deixa que el germà del vicepresident del govern faci negocis des d'un despatx oficial; s'encomana a un pistoler la responsabilitat de netejar la finca de terroristes; es nomena director general de la Guàrdia Civil a un lladre navarrès sense el COU aprovat; es deixen els secrets de l'Estat en mans de l'espia amb més ganes de vendre'ls; es considera un model a imitar el banquer més ràpid a assaltar la pròpia caixa forta; o es permet que un empresari mangarrufer i sonat, disfressat de *superman*, surti absolt després de catorze anys de befes i injúries als tribunals, a la Constitució, al Rei i el que faci falta. En definitiva, sols aquí se li ocorre fer tràfic d'influències al governador del Banc d'Espanya o passa que l'home de confiança dels xeics àrabs tingui la temptació de robar-los la cartera en quant es giren cap a La Meca.

Llevat del comissari Fischler, dels pirates sardi-ners i dels roba-peres de la frontera, no hi ha europeu que no reconegui que aquest és un país magnífic. Per això vénen quan poden a menjar paella i a divertir-se abans d'embogir d'avorriment o atepteits de Prozac. Ja està dit que aquí s'envelleix molt bé ja que ningú vol morir-se i perdre's l'espectacle. M'agrada Espanya perquè és un país emocionant que cada dia ens regala un motiu per a la burla. I això no té preu. □

Tots els que estiguin interessats a col·laborar en aquesta revista, en qualsevol de les seves seccions o crear-ne de noves, així mateix com els que vulguin exposar la seva opinió en una columna, es poden adreçar directament al Consell de Redacció fent una proposta d'espai i continguts.

Revista impresa en paper 100% reciclat